Ч. 28 (11.369). Львів, четвер 7. лютого 1929. [illegible] Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 гов. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 49-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Велика проблєма.

Львів, 6. лютого 1929.

Німецький міністер закорд. справ Штреземан додержав слова. Його заповідь на грудневій сесії Ради Ліґи Націй в Люґано внести на порядок нарад найближчої сесії меншостеву проблєму — є фактом довершеним. Внаслідок письменного внесення мін. Штреземана на порядок нарад березневої сесії Ради Ліґи Націй поставлено справу ґарантій Ліґи для національних меншостей, про що вже сповістив комунікат Ґен. Секретаріяту Ліґи.

Зовсім природно, що вже сама заповідь Штреземана викликала була в своїм часі відповідний відгомін у зобовязаних сиґнатарів меншостевого трактату. Тимбільше враження зробив недавній комунікат Ґен. Секретаріяту Ліґи.

В політичних колах: офіціяльних і „меншостевих“ повстав з того приводу досить живий рух, супроводжений наявними подіями й відповідними заявами. Перш усього бачимо вже заздалегідь підготовку березневої сесії Ліґи Націй в „меншостевій“ ділянці на парляментарному терені. Ґенер. бюджетова дебата в польському соймі та дискусія над бюджетом мін. внутр. справ дала багатий матеріял для березневої сесії Ради Ліґи Націй, не вважаючи на твердження „Слова Польского“, що Польща не лякається меншостевої дебати на терені Ліґи Націй, бо „має чисту совість супроти власних меншостей, яким дає свободу розвитку у значно вищій мірі, ніж того вимагає трактат про меншости“. Німецьке внесення найшло відгомін і в палаті французького парляменту, себто там, де ніколи не виринало національне питання. Довший час у французькому парляменті велася т. зв. альзаська дебата, яка дійшла до кульмінаційної точки в промові Поанкаре, що в автономічно-альзаському руху добачує німецьку інтриґу. Це справді дивовижа й невидальщина, що Альзасія, яка на протязі 40 літ тужила за французькою републикою, раптом ставить автономічні вимоги і тим способом завдає удар усвяченому французькому централізмові.

Підготовка до березневої сесії Ради Ліґи Націй відбувається й на іншому широкоторовому терені, про що свідчить з одного боку зїзд польських меншостей в Тешині (чеському), а з другого боку активність міжнародньої меншостевої орґанізації під проводом д-ра Вільфана.

Як відомо, справа національних меншостей згідно з трактатами про охорону нац. меншостей є справою міжнародньою. В кожному трактаті про охорону нац. меншостей, заключеному між великими союзними і новоповсталими або поширеними державами (головно на руїнах Австро-Угорщини) находиться застереження, що справа нац. меншостей є справою міжнароднього значіння. Це й спонукало Німеччину внести її на терен Ліґи Націй.

Меншостевий трактат є дитиною свого часу, є теоретично висловом національного руху, започаткованого французькою революцією, з метою забезпечити мінімальні права навіть малим, розсіяним національним дробам. Повстав він головним чином заходами жидівських кол, а тому й його постанови в першу черґу приноровлені до розсіяних у середущій і східній Европі жидівських меншостей. До тогож меншостевий трактат складано, стилізовано й підписувано тоді (в 1919 р.), коли величезні території на европейському Сході були сумнівні під оглядом свого державного обличча. Зовсім природно, що те minimum національних, релігійних і расових прав призначене для дрібних частин нетериторіяльних народів не може вдоволити великих частин територіяльних народів. Змагання цих останніх мусять сягати дальше, а на всякий випадок важко їх вмістити у вузенькі рямки меншостевого трактату. І то тим більше, що ще перед заіснуванням меншостевого трактату ті територіяльні народи користувалися далеко більшими правами, а тепер часто не користуються й мінімальними (атериторіяльно-меншостевими).

В якому напрямку будуть розвинені ґарантії для нац. меншостей і яких, неможливо передбачити. Німеччина, яка майже не має помітніших меншостей певно підтримуватиме широку інтерпретацію меншостевих трактатів — вже хочби тому, що її власні національні меншости в показному числі є розкинені по цілій середущій Европі (в Польщі, Чехословаччині, Італії, Румунії, Литві, Латвії, Естонії, не згадуючи про Альзасію). Зате всі інші держави, з великою кількістю чужих меншостей, головно територіяльних, будуть протиставитися ґарантіям в користь нац. меншостей, а особливо ті, що — маючи в себе „меншости“ — змагають до однородної національної держави. Ґарантії для „меншостей“ є — зовсім природно — загрозою й небезпекою для цього змагання.

На чолі цих останніх стане Польща, про що свідчить внесення мін. Залеського, щоби досі обовязуючі трактати про охорону нац. меншостей уневажнити, а на їх місце ввести одностайні постанови для всіх членів Ліґи Націй. Ясно, що це становище Польщі найде підтримку усіх тих, що в 1919 р. взяли на себе міжнародні зобовязання супроти „меншостей“, хоч і трактували цю справу на протязі десяти літ не зі становища національно-меншостевого трактату, тільки по лінії вимог своєї внутрішньої політики. До них без сумніву приєднається й Франція, переляканa альзаським рухом.

Внесення Штреземана з вимогою ґарантій для нац. меншостей зустрінеться із твердим і завзятим спротивом на терені Ліґи Націй і поза нею. Сподіватися розвязки національної проблеми з боку Ліґи Націй — булоб даремною надією й самоошукою. Ліґа Націй за час свого десятилітнього істнування не розвязала ще позитивно ні одної великої проблеми. Тим менше здатна вона розвязати складну міжнаціональну проблему. Великі проблеми розвязуються на іншому терені й іншими способами. Але вже сам факт появи тієї проблеми на конференційному столі Ради Ліґи Націй найвимовніше свідчить про її недостатну досьогочасну розвязку та вказує, що найближчі літа мусять бути присвячені полагоді цього гострого питання.

Від еміґрації до еміґрації.

Карієра Троцького і його упадок.

В політичному світі констернація. Троцький найшов „визволення“ на революційного „контрреволюціонера“ на еміґрації. Є в тім багато траґізму, але немало й іронії, словом траґікомізму. Перед одинацяти чи дванацяти літами Троцький був еміґрантом. Щойно революція дала йому змогу вернути до Росії. Нині по одинацяти літах своєї незвичайно інтензивної революційної праці він знов на еміґрації. Єдина і монопольна нині в СРСР політична партія, що викинула з Росії та України всі інші політичні партії на еміґрацію, або пустила її представників, оставших на місцях, „в розход“, тоб-то винищила їх фізично, збогатила тепер ту еміґрацію ще й викидком зі свого середовища, а саме Троцьким.

Троцький! Всім, навіть не обізнаним з перипетіями політики компартії, відомо, що Троцький відіграв у більшовицькому перевороті і в більшовицькій революції провідну ролю. Після Леніна була це перша особа, з якою вязав світ тісно всі перипетії т. зв. жовтневої революції. Троцького знають як творця й орґанізатора червоної армії, як першого червоного ґенераліссімуса і як передову індивідуальність між керманичами революційного більшовицького руху. Але по смерти Леніна почала затемнюватись, спершу звільна, а потім чимраз нагальніше, яскрава звізда Троцького на більшовицькому революційному небосклоні.

Колись противник Леніна, Троцький, у часи революції зєднався з ним і став навіть радикальнішим від нього. Він був приклонником своєрідної мілітаризації партії, він був завзятим противником всякої опозиції в її нутрі, він накінець прилюдно оправдував страшний терор у часи военного комунізму. У своїй праці „Терор і комунізм“ доказував, що тактика терору, хоч і є безнадійною супроти соціяльних і політичних груп, які мають перед собою будуччину, то зате є вона цілком доцільною і необхідною проти „вмираючих“ елементів, бо вона їх добиває, помагає їм конати. Тільки лицеміри і еретики не можуть добачувати ріжниці між ганебним насильством експльоататорів і оправданим насиллям пролетаріяту. І склалося так, що „трафила коса на камінь“.

Найдословніше перенявся теорією Троцького Сталін і приноровив тепер супроти Троцького те оправдане „насилля пролетаріяту“. І, о іроніє! Цей Троцький, що проповідував теорію перманентної революції, цей Троцький, що був за активізацією пролетаріяту в усіх капіталістичних державах і за безперервним натиском та пресією того пролетаріяту на капіталістичні уряди, цей Троцький, що хотів і хоче використати час диктатури комуністів у СРСР не на будову соціялістичної господарки (в те не вірить він при пануванні капіталізму в інших державах), але виключно на роблення світової революції, цей самий лівий Троцький, що не визнає в теперішньому переходовому часі компромісу між пролетаріятом і селянством і заявляється за виключною диктатурою пролетаріяту та за системою военного комунізму в СРСР, одним словом той найбільше принципіяльний ворог всякого капіталізму в усіх його формах раптом опиняється по одинацяти літах праці в такому становищі, що азилем для нього перед будівничими соціялізму є, — подумайте! — капіталістичний світ, світ „капіталістичних акул“ і „насильників“. Ох, велика це іронія вередливої долі!

Та й ціла „карієра“ Троцького по його деґрадації зі становища червоного командарма незвичайно дивоглядна. Насамперід стає він головою концесійного комітету для уділювання концесій закордонним капіталістам у СРСР, і в тому характері публікує навіть у впливових европейських орґанах преси пропаґандивні статті з заохотою для капіталістів льокувати свої капітали в СРСР. І це робить Троцький, що є найлютішим ворогом капіталізму. Потім стає він головою уряду для справ електрифікації. Одночасно веде завзяту пропаґанду в рядах партії проти тодішнього партійного проводу. Своїм орґанізаційним хистом доводить до того, що світ має враження, що в СРСР скоро буде дві окремі компартії. Його підтримують в боротьбі проти Сталіна і політбюра партії такі комуністичні кити як Зіновєв, Каменев, Раковський, Радек та інші. На партійному зїзді остаточно перемагає Сталін. Троцький і його товариші та союзники йдуть на засланя. Зіновєв і Каменев каються, Троцький і з заслання веде далі боротьбу з керманичами компартії. Троцькісти орґанізуються нелеґально. А в наслідках це доводить до останніх арештів і до висилки Троцького на еміґрацію до капіталістичних держав.

Але чи тим роля Троцького в більшовицькій революції закінчилася? Не думаємо. Досі ділав Троцький у СРСР на терені всесоюзної компартії а тепер буде він ділати на ширшому терені, бо на терені комінтернських орґанізацій у світі. Невже він в Туреччині чи в Німеччині, чи де хочете, не найде відповідного поля для боротьби зі Сталіном, невже ця його робота не перекреслить всіх рахунків Сталіна на комуністичні партії поодиноких країв, партії, що є секціями теперішнього сталінського Комінтерну? Темперамент і вдача Троцького не позволять йому цілковито усунутись від усякої політичної діяльности. Він ще проявить багато творчої ініціятиви на те, щоби розправитись зі своїми партійними ворогами і насильниками. А все те разом взяте доказує, що російська компартія переживає важкі часи, може й часи повільної аґонії. А те знов не принесе нічого відрадного в теперішнє крайно невідрадне положення всього населення СРСР. Тепер тільки питання, хто піде за Троцьким? Бо нема сумніву, що багато інших еміґрантів зперед дванацяти літ, що стали в часи революції великими більшовицькими потентатами, тепер переходово скінчать політичні карієри в СРСР, щоби їх наново почати знов на еміґрації. А може ми помиляємося. Може це тільки Троцький має таке „щастя“, інші може підуть слідами тих, що їх присуджувала тисячами „революційна пролетарська совість“ до „найвищої міри соціяльного захисту“. Все можливе.

Довкола „Народнього Дому".

Наші „русскі" між собою.

Полеміка в таборі наших „русских", що розгорілася довкола справи Народнього Дому, не угаває. На сторінках „Русск-ого Голос-у" і „Голос-у Народа" можна помічати постійно то статті, то замітки, то заяви ріжних людей, причасних так чи інакше до справ Народнього Дому. Не треба й казати, що в тих статтях і заявах є неодно пікантне місце, неодно „розоблачепє".

В 9. ч. „Русск-ого Голос-у" з 3. п. м. знаходимо ми два такі цікаві „документи". Перший, „документ підлоти і нац. зради" (по словам „Р. Г.") — це характеристичне письмо-внесок голови „Русской Аграрной Партії" д-ра А. Лисяка до „Розємного уряду для справ найму" у Львові в справі т-ва „Русское Касино", яке має своє приміщення в Нар. Домі. Це письмо вніс д-р Лисяк саме в імени Нар. Дому. Другий документ — це письмо до редакції „Р. Г." б. комісаря Нар. Дому радн. Івана Сас-Ліськовацького, в якому подана „блестящая" характеристика д-ра А. Лисяка. Не можемо відмовити приємности нашим читачам і подаємо їм зміст обох „документів".

I.

„Документ підлоти і національної зради", себто письмо правного заступника Нар. Дому д-ра А. Лисяка з 28. I. п. р. до „Розємного Уряду для справ найму" у Львові написане з метою добитися більшого чиншу від т-ва „Русское Касино". Це — як думає „Р. Г." — звичайнісінька собі помста комісарського управління Н. Д. за те, що „Русское Касино" разом з іншими „русскими" установами підписало протест проти дальшої господарки комісарів майном Нар. Дому. Та важне тут не само домагання підвишки чиншу, але зміст того письма-внеску, себто мотивування необхідности тої підвишки.

Подавши — пише „Р. Г." — коротку історію Н. Д. в „русинському освітленні" і юридичну сторону справи, д-р Лисяк вказує на те, що Інститут Н. Д. є товариством русинів, тоді коли „Касино" є „обществом русским", яке по своїм завданням противорічить статуту Н. Д. А дальше продовжає:

„Przy tem i motyw polityczny odgrywa tutaj rolę. Tylko w kilku słowach wypada zaznaczyć tę sprawę, aby lepiej zrozumieć tło tego sporu. Oto zarząd „Narodnego Domu" stoi ściśle na stanowisku statutów, że ruski Narodny Instytut pod nazwą „Narodny Dom" jest stowarzyszeniem Rusinów i ogranicza swą działalność do ludności ruskiej na terenie b. Galicji wschodniej (obecnie wschodniej Małopolski) i nie bawi się w zagadnienia polityki światowej, gdyż to przechodzi siły i zakres działania Instytutu „Narodny Dom". Natomiast strona przeciwna, a względnie jej główni prowodyrze zarzucają właśnie zarządowi „Narodnego Domu", że członkowie tegoż zarządu są tylko zwyczajnymi, Rusinami a nie Russkimi, że Rusinstwo to jest nic bo to polonofilstwo i że „Narodny Dom" powinien wypełniać wielkoświatowe zadanie Russkich. Prezes stowarzyszenia „Russkoje Kasyno" jeździł nawet tego roku z b. posłem sejmowym p. Serebrjannikowym na kongres mniejszości narodowych do Genewy jako reprezentant „Russkich". Na tem tle właśnie, że zarząd Instytutu „Narodny Dom" nie chce się dać wciągnąć w wielkoświatową politykę i trzyma się ściśle statutu i zakresu działania w statucie naznaczonego, przychodzi do tarć i nieporozumień. Partja polityczna „Russkich", bawiąca się w wielką światową politykę, występuje wrogo przeciw Rusinom, których główną podporą uważa członków zarządu „Narodnego Domu", szkaluje Rusinów w niemożliwy sposób w swoich gazetach „Russkij Hołos" i „Zemla i Wola", wypisuje publicznie po gazetach protesty imieniem wszystkich russkich stowarzyszeń, istniejących we Lwowie, a kierowanych przez jedne i te same osoby i na takim proteście w gazecie było też podpisane „Russkoje Kasyno".

В дальшому д-р Лисяк доказує, що „Русское Касино" має повну змогу платити вищий чинш і закінчує своє внесення так:

„Nie jest żadnym prejudykatem okoliczność, że dawniej przed wojną zarząd „Narodny Dom" oddawał pomieszczenie dla „Kasyna" prawie za darmo. To były inne czasy i członkowie zarządu „Narodnego Domu" rządzili też i „Kasynem" i było ich rzeczą, że czynszu od „Kasyna" nie pobierali. Obecnie atoli, gdy „Russkoje Kasyno" ma przed sobą wielkie horyzonty i być może że przedstawiciele jego kiedyś zasiędą jako ambasadorzy, gdy dalej ma dość znaczne dochody i zamierza wciągnąć Instytut „Narodny Dom" w wir polityki światowej, usiłując wpłynąć terrorem na członków jego zarządu, nie może zarząd „Narodnego Domu" popierać tego stowarzyszenia, bo przekroczyłby swój zakres działania i wbrew statutom naraził majątek „Narodnego Domu" na szkodę".

Це письмо говорить само за себе і ближчих пояснень не потребує. Характеристичне тільки одно: теперішній комісар Н. Д. і його прибічники включно з цілою т. зв. „Русскою Аграрною Партією" виступають перед „власть імущими" (отже і в цім документі) як „русини" і протиставляться виразно „русским" а їх російською мовою і насаджуваним ними православям. А в своїм органі „Голосъ Народа" придержуються не тільки послідовно назви „русскій", пропаґують не тільки російську мову, вихованків бурси Н. Д. у Львові вчать не тільки по російськи, але пропаґують навіть православя через питомців бурси і їх батьків (прим. у Костеневі й Білці, що, як відомо, належать до Нар. Дому). Православна пропаґанда ведеться також в дописах „Голосу Народа" (прим. ч. 4. з 3. лютого ц. р., допис із села Перегонина, горлицького повіту). Та все те не здивує нікого, хто знає, що між прибічниками ком. Бачинського є всякі б. денікінці, що директором бурси Н. Д. є відомий командант „добровольческого отряда" д-р А. Копистянський, що сам голова „Русской Аграрной Партії" д-р А. Лисяк перейшов був у часі війни на православя. Все те очевидно для нас зрозуміле, але видно, що є якісь поважні причини, задля яких усі ті панове маніфестуються перед поляками як „русини".

Вмерлому кадило.

Спізнена сатисфакція для Тимч. Самовр. Виділу у Львові.

Після знесення галицького сойму та його виконавчого орґану: Кр. Виділу законом з 30. січня 1920 перенесено всі аґенди Кр. Виділу на Тимчас. Самовр. Виділ до часу введення в Польщі одностайної адміністрації й *зорґанізування самоврядних установ вищого розряду.*

Згідно з § 6. того закону бюджет ТСВ мав затверджувати сойм. Текст закону вказував недвозначно, що ТСВ є самоврядною, а не адміністраційно-державною установою, що обсяг його діяльности може бути змінений тільки законодатним шляхом та що його ліквідація може наступити аж „після зорґанізування самоврядних установ вищого розряду".

Тимчасом, не вважаючи на ці законні постанови, центральна державна влада по черзі то відбирала, то привертала деякі аґенди ТСВ, як управу краєвими шляхами, шпитальництво, рільничі школи то-що. ТСВ постійно протестував проти обмежування його діяльности і загарбування його аґенд, але даремне. Правним шляхом не можна було нічого осягнути ізза недостачі в Польщі Конст. Трибуналу.

В 1925 р. міністерство внутр. справ у порозумінні з мін. скарбу зменшило платні членів ТСВ. Це дало притоку членам ТСВ формально виступити проти поведінки центр. влади перед Адмін. Трибуналом. У внесеній жалобі члени ТСВ закwестіонували міністерський розпорядок, вказуючи, що міністерство переступило свій обсяг ділання, бо ТСВ як правний спадкоємець галицького сойму і Кр. Виділу згідно з постановами краєвого статуту — не підлягає варш. міністерству. Члени ТСВ не є державними урядовцями. Їх платні не означує міністерство скарбу, тільки сам ТСВ, а затверджує сойм при нагоді затвердження бюджету ТСВ. Щорічно ТСВ предкладав мініст. внутр. справ свій бюджет із метою предло-

---

Д-Р МИКОЛА ЗАЛІЗНЯК.

4)

З великої доби.

Вступні кроки України до Берестейського мира.

(Докінчення.)

Мої панове! Ми вислухали з живим інтересом заяву голови української делеґації та приняли до відома зроблені нам повідомлення. *Я пропоную, щоб українську ноту, як важний історичний документ, залучено до актів конгресу.* Представники союзних держав витають прибувших згідно з їх телеграмою з 26. грудня 1917 р. до Берестя українських представників. Представники союзних держав застерігають собі зайняти становище до поодиноких точок заяви українських делеґатів".

У звязку з цим Кільман далі заявив, що він мусить зробити деякі запити, щоб сотворити основу для приняття рішень з боку союзних держав. Досі переговори велися з представниками петербурського уряду про всі справи, які дотикалися російської території. Отже треба запитати голову делеґації петербурського уряду, чи він та його делеґація і на далі мають намір заступати тут, як дипльомати, справи цілої Росії.

На це Троцький, голова большовицької делеґації, зложив таку заяву:

„Беручи на увагу ноту Ґенерального Секретаріяту Української Народньої Республики, російська делеґація заявляє зі свого боку, що вона в цілковитій згоді з засадничим признанням права кожної нації на самоозначення аж до цілковитого відокремлення, не бачить жадної перешкоди для участи української делеґації в мирових переговорах".

Таким чином у цій своїй відповіді Троцький нічого не сказав про те, чи більшовицька делеґація признає українську делеґацію за самостійну чи ні. Тому з приводу його заяви почалася довга дискусія, яка нарешті скінчилася питанням, чи українська делеґація є підвідділом російської делеґації, чи її в дипльоматичних зносинах треба уважати представництвом самостійної держави. На це питання Троцький відповів у тім дусі, що він уважає справу полагодженою, бо українська делеґація виступає тут як самостійна делеґація і такою признає його делеґація, а до того ж з жадної сторони не зроблено ніякої іншої пропозиції.

Голова української делеґації, ґенеральний секретар Голубович подякував тої представникові російської делеґації за його заяву й за спосіб, яким її принято. Він висловив гадку, що тим самим означено також те самостійне становище, яке його делеґація має зайняти при мирових переговорах, а саме, що українська і російська делеґації є двома відокремленими самостійними делеґаціями тої самої партії.

В дальшім тягу засідання заявив державний секретар Кільман за згодою зборів, що прелімінарне питання про участь української делеґації, як самостійної делеґації в мирових переговорах, з початку повинно бути обговорено між делеґатами союзників, а потім передане на обговорення зборів.

На найближчому пленарному засіданні, яке відбулося 12. січня, ґраф Чернін зложив заяву в імени держав почвірного союзу, в якій українську делеґацію признано самостійним і уповажненим представництвом самостійної Української Народньої Республики. Ось текст цього дуже важного дипльоматичного документу:

„На пленарному засіданні 10. січня передав п. державний секретар Української Народньої Республики Голубович делеґаціям чотирьох союзних держав ноту Ґенерального Секретаріяту Української Народньої Республики з 11/24. грудня 1917 р. ч. 726. Ця нота містить у точці 7. заяву про те, що заступлена Ґенеральним Секретаріятом Українська Народня Республика виступає самостійно в міжнародніх справах та що вона, подібно як і інші держави, хоче брати участь у всіх мирових переговорах, конференціях і конґресах. У відповідь на це маю честь від імени делеґацій чотирьох союзних держав заявити таке: *Ми признаємо українську делеґацію самостійним і уповажненим представництвом самостійної Української Народньої Республики.* Формальне признання Української Народньої Республики самостійною державою застерігають собі чотири союзні держави до заключення мирового договору".

Таким чином, хоч ця заява і признавала українську делеґацію самостійною, одначе дипльомати почвірного союза в цій початковій фазі мирових переговорів відмовилися формально признати самостійність Української Народньої Республики аж до заключення мирового договору. Цим вони хотіли зробити натиск на українську делеґацію, щоб вона була більше уступчивою підчас переговорів. Одначе, як показала історія дальших переговорів, це їм зовсім не вдалося. Українська делеґація не зловилася на цей дипльоматичний гачок, а як побачимо далі, твердо і рішучо поставила в дальших своїх переговорах з мировими делеґаціями почвірного союзу дві основні і найважніші з її погляду справи — справу Холмщини і справу східної Галичини та української частини Буковини. Та про ці *тайні переговори* буде мова окремо. А потому, використавши відповідно момент, українська делеґація змусила з-

жити його соймові, однак міністерство зовсім не предкладало бюджету соймові.

В своїй жалобі члени ТСВ зазначили, що їм про матеріяльний бік справи не йде, тільки про принціпове вирішення правного відношення ТСВ до центр. влади.

Дня 25. жовтня 1928 розглядав цю жалобу Найв. Адмін. Трибунал і після переведеної розправи заскаржене ореченння мін. внутр. справ і мін. скарбу як незгідне із законом.

У своїх мотивах ствердив Адм. Трибунал, що ТСВ, будучи суроґатом б. галицького сойму й Кр. Виділу є самостійним публично-правним органом, у своїй компетенції обмежений лише обовязком предкладати соймові до затвердження прелімінар своїх прибутків і видатків. Його члени не є державними урядовцями, тільки виборними (в даному випадку іменованими) представниками того тимчасового органу територіяльного самовярдування. Таким чином і платня членів ТСВ не є залежна від постанови центр. влади, тільки від ухвали самого ТСВ.

Але ця сатисфакція для ТСВ прийшла досить пізно. Бо в 1927 р. центр. влада зробила ще рішучіший крок і декретом з 4. квітня 1927 зовсім знесла ТСВ, переносячи його управнення на воєводів. Таким чином згадана сатисфакція є справді тільки кадилом для вмерлого.

Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові у 1928 р.

I. Відділ археольоґічно-етноґрафічний.

Від часу поновного відкриття Музею Н. Т. Ш. після воєнної хуртовини дня 31. жовтня 1920 р. слідна є з року на рік поправа відносин в ньому як щодо опіки над його культурними скарбами, так і щодо їх розміщення, бо під тим знаком проходило й ціле життя у ньому підчас минувшого звітового року. Число виставових саль та загальне угрупування в них музейного добра заістнувало в незміненому стані вже поверх 7 літ, та наслідком недостаточної опіки лишало внутрішне діловодство та розміщення предметів нерідно до побажання. Головно явилась конечною потреба переведення основної контролі цілого інвентаря, аби можна було виявити, що з предметів підчас численних воєнних ревізій пропало. Її переведення стало з технічних причин можливим щойно після обняття управи музею автором цих стрічок і протягом літних та осінних місяців минувшого року була переведена вже контроля цілого *відділу доісторичної та протоісторичної археольоґії*. Рівночасно переінстальовано наново майже цілий цей відділ, означивши та розмістивши предмети по окремим археольоґічним культурам. Найповніше заступленими є тепер культури камяної доби-неоліту, мальованої післянеолітичної кераміки та княжої доби X.—XIV. ст., хоч не менше інтересними є останки й інших доісторичних культур Східн. Галичини. Неможність виставити усего керамічного матеріялу перед його опрацьованням, на що потрібна окрема кімната на лябораторію, зродила потребу заложення магазину на неопрацьовані археольоґічні матеріяли, головно із кераміки, на який призначено одну темнішу неурядженну кімнатку від подвіря при другому вході до музею.

В етноґрафічному відділі музею йшла попри звичайну протимолеву акцію головно біля систематичного відчищування, порядкування по повітам та зінвентаризування великої збірки писанок з цілої нашої західної землі. Попри те переінстальовано велику кімнату килимів з нагоди уряджування її на ювилейне свято голови НТШ проф. д-ра Студинського та зроблено стінну ґабльоту для приміщення артистичного деревляного промислу у відділі Гуцульщини. Відповідне розміщення того відділу розбивається об недостачу місця та ще декількох ґабльот. Велику збірку керамічних виробів фабрики Левинського взорованих почасти на полтавськім гончарстві, перенесено із салі народньої кераміки, аби тим осягнути замкнений в собі та одноцільний характер цего гарного завязку збірки зразків усего українського гончарства.

Перенесення салі памяток по Іванови Франкови до новоуряджeної бібліотеки НТШ уможливило відповідніше приміщення на тімже місці *модерної ґалерії образів*, яка містилась досі в темнім передсінку. Портрети українських діячів розміщено в резрезентаційній великій салі килимів. Пані Ярослава Музикова, фахова консерваторка іконописи, відреставрувала портрет Костомарова кисти відомого маляря Ґе та Шевченкову могилу роботи І. Труша, ушкоджені кулями підчас листопадових боїв 1918 р., за що Управа музею складає їй отсим щиру подяку.

У *відділі церковної археольоґії* упорядковано та нашито на картони цінну збірку деревляних ручних хрестів, в тім кільканадцять датованих (найстарший з 1664 р.).

Канцелярія музею містилася з початком року в малій, темній кімнатці біля другого входу до музею. Неможність працювати в ній також ізза вохкости змусила Управу музею перенести її тимчасово до салі кераміки, а щойно пізною осінню, після перенесення воєнного льокатора до другої камениці, повернула вона на своє давне місце біля салі кераміки. Відзискану рівночасно побіч кімнатку з волотягом призначено на фотоґрафічну темну комору та консерваційну робітню.

Приріст збірок музею виносив за минувший рік 559 інвентарних чисел до ч. 18455 включно. По відділам прибуло: археольоґія доісторична чч. 208, історична 52, церковна 13, етноґрафія 204, історія визвольної боротьби 2, фотоґрафії 31, репродукції 21, нумізматика 24, медалі 4.

Дуже відрадним явищем є зріст *фреквенції гостей* музею в порівнанні з попереднім роком майже удвоє, при чому осягнено число 954 відвідувачів проти 556 осіб попереднього року. В тім було 26 проґульок, а саме: богослови зі Львова і Перемишля, господарська школа з Милованя (2), ґімназисти з Волиня, Кремінця, Львова, Перемишля, Рогатина, Стрия і Яворова, ґімназистки зі Львова, Перемишля і Станиславова, Луговий курс зі Львова, пластуни німецькі зі Шлеська, промислова державна школа з Вишнівця, семинаристи Р. Ш. зі Львова, семинаристки зі Львова (2), Перемишля і Самбора, учительський педаґоґічний курс зі Львова і фахово-доповнююча жіноча школа Р. Ш. зі Львова. Росте, як видно, зрозуміння виховуючого впливу відвідування рідних музеїв на поширення світогляду студіюючої молоді на розбудження пошани для памяток по дідах-прадідах та на обґрунтовання історичної і культурної традиції, без чого шануюча себе нація нині немислима.

Крім звичайних гостей відвідували музей також *наукові робітники* та аспіранти. І так д-р Ґустав Болідер зі Штокгольму студіював нашу Гуцульщину в доповнення своїх етноґрафічних студій про ґірські народи Европи, д-р Гоман з Берліна студіював доісторичні мікролітичні культури Галичини, консерватор шлеський д-р Б. Ріхтгофен з Ратібору культуру княжої доби, д-р Ян Брик, асистент катедри археольоґії у Львові, останки скитської культури Поділля, Олег Кандиба, ученик проф. В. Щербаківського з Праги, енеолітичну мальовану кераміку, Н. Смішко зі Львова памятки протоісторичної ґотської культури Східньої Галичини, Я. Розенівна з Варшави цікавилась лятенською кельтійською культурою, Ал. Моравська з Мільгавзен в Альзації українськими гафтами та вишивками, а І. Лянкошівна з Кракова килимами. Редакція „Нової Хати" відрисувала собі кілька полтавських ручників.

Урядові години музею щодня від 8—13 год., в неділю для гостей від 10—13 год. Адреса: Львів, вул. Чарнецького ч. 24.

Д-р Яр. Пастернак.

Поле для всіх.

В справі протикоршемного плебісциту.

„Новий Час" з 18. січня ц. р. приносить в статті „Ж и д і в с ь к а н а х а б н і с т ь" таку вістку: „Минулої осені, коли наш край був огорнув досить поважний рух проти коршем, переведено плебісцити проти коршми і в Перегінську з вислідом: 1201 голосів за скасуванням коршми а 149 проти цього. Воля населення очевидна. Проти плебісциту вніс місцевий коршмар Айзіґ Рабінер протест, в якому — видко з браку річевих арґументів — денунціює український протиалькогольний рух взагалі як такий, що не руководиться засадами етики, а лишень має на меті боротьбу з польською державою, старається позбавити державу доходів і т. д. — Арґументація дійсно гідна жидівського коршмаря та його адвоката".

А що вже не один т а к и й протест внесено і не одна коршма мимо переведеного плебісциту до нині не скасована, тому ця справа набирає характеру не відокремленого факту, лише має загальне значіння. Добру відповідь Рабінерові пропонує Н. Ч. — 1000 дальших плебісцитів. Але щож як по тих 1000 хочби й найскрупулятніше підготованих і переведених плебісцитах піде 1000 т а к и х протестів і зелений змій буде дальше масово поїдати жертви? — Який би то бідний був той Айзіґ і т. п. „культуртреґери" (по словам жид. „Морґену" коршма на селі є джерелом культури села), колиб тих 1201 і тисячі інших голосуючих по наших селах без огляду на протести коршмарів тих цілющих коршемних ліків вирeклися, хочби в наслідок того усі коршми — ці „святині культури" — на читальні чи народні доми замінилися, а всі Айзіґи мусіли шукати інших способів до життя хочби і менше чесних як продавання горівки та ще й з вапном!

Тому крім здорового відруху (але всеж таки лишень відруху) на т а к і п р о т е с т и, до якого закликає нас Н. Ч., я уважав би ще доцільнішою таку відповідь: зорґанізована освідомлююча праця в протиалькогольному дусі аж до свідомої повної абстиненції.

Плебісцитовий рух уважаю явищем вправді дуже бажаним і корисним передовсім тому, що з місця усуває „нагоду до гріха", але дуже часто є він лишень хвилевим соломяним огнем і коли денебудь чи то не вдалося довести до плебісциту, чи внесено проти його висліду протест, якого полагода — як учить дотеперішний досвід — надто довго триває — село утихомирюється і вертає до давнього способу життя з тим, що набуває ще одно розчарування.

Тому не недоцінюючи плебісцитового руху як такого, що нахає справі полагоди і сха

леґації почвірного союза признати Українську Народню Республику вже підчас переговорів самостійною, вільною і суверенною державою.

Після поданої заяви Черніна голос забрав голова більшовицької делеґації Троцький і зложив таку заяву:

„У звязку з питанням, порушеним тепер заявою делеґацій почвірного союзу, я уважаю необхідним для інформацій і для того, щоб запобігти можливим непорозумінням, зложити таку заяву: „Ті конфлікти, які повстали між російським правительством і Ґенеральним Секретаріятом, і яких фактичні основи більше менше відомі всім присутним, не мали й не мають жадного звязку зі справою самоозначення українського народу. Вони повстали через противенства між політикою Совітів, Народніх Комісарів і Ґенерального Секретаріяту, противенства, які виявилися на території України, як також поза її межами. Що торкається самоозначення України, яке фактично далі відбувається у формі Народньої Республики, ця справа не може бути причиною конфлікту між обома братніми республиками. З огляду на те, що на Україні нема жадних окупаційних військ, що політичне життя відбувається там вільно, що там нема ні середновічних станових орґанів, які хотіли би представляти країну, ні призначеного повірного міністерства, яке ділає в межах, призначених йому згори, далі з огляду на те, що на Україні є скрізь вільно вибрані ради робітничих, салдатських і селянських депутатів та що при виборі всіх орґанів самоуправи додержано засади загального, рівного, безпосередного виборчого права з таємним поданням голосів, — нема і не може бути жадного сумніву, що процес самоозначення України в її етноґрафічних межах та державних формах, які відповідають волі української нації, знайде своє закінчення. З огляду на попереднє і в згоді з заявою, зложеною 10. січня, *російська делеґація не бачить жадної перешкоди для самостійної участи делеґації Ґенерального Секретаріяту в мирових переговорах*".

Після цього голова української делеґації Голубович заявив, що декларацію чотирьох союзних держав принято до відома. На її основі українська делеґація братиме участь у мирових переговорах.

Таким чином друга мирова делеґація Української Народньої Республики, вислана на переговори до Берестя нарешті своїм зручним маневруванням осягла те, що всі учасники мирової конференції в Берестю, включно з більшовиками, признали її як самостійну і рівнорядну з іншими делеґаціями.

Це був без сумніву дуже великий її дипломатичний успіх.

У дальших спільних нарадах ця друга делеґація Центральної Ради особливо не виступає. Її увага була занята чим іншим: вона розпочала і з успіхом підготувала дуже тяжку справу, а саме — про прилучення Холмщини до України і про утворення зі східної Галичини та української частини Буковини окремого коронного краю. Всі ці переговори української делеґації з Австро-Угорщиною та Німеччиною відбувалися в як найбільшій таємниці. Одначе заховалися стенографічні німецькі протоколи цих переговорів. На основі їх ми постараємося при нагоді висвітлити цю справу і подати уривки з цих переговорів, які досі ніде й ніколи, ні в українській, ні в німецькій або австрійській пресі не були опубліковані.

вить алькогольне питання перед очи нас, всеж таки уважаю, що більше реальної користи може принести орґанізована освідомлююча праця на тому полі. Праця та може бути тим більше видатна, що — сподіюся — можна би до неї притягнути і тоту частину нашої інтеліґенції, про яку часто говорять, що „навіть своєї тіни боїться". Бож працювати над тим, щоби в якомусь селі було якнайбільше в повнім знанню того слова тверезих людей, щоби через те підносився їх моральний рівень, добробут і т. д. — то лежить хіба в інтересі всіх і державе без огляду на наклепи етично здеґенерованих коршмарів. І відказуватися тій частині інтеліґенції навіть і від такої дуже важної і загально корисної праці свідчило би вже не про її байдужність але про цілковите філістерство і леданчість.

Товариство „Відродження" проголосило місяць лютий місяцем боротьби з алькоголем. І от для кождого, що дорожить не лише теперішнім але й будучим народу, отвирається нове широке поле до праці. Очевидно, слід би зачинати від себе, а далі старатися заложити протиалькогольний гурток в кождому освітно-культурному товаристві, зокремаж при читальнях. Не повинно бути ані одної читальні, при якій протягом місяця лютого не повстав би протиалькогольний гурток (подібно як напр. драматичний), що обєднував би членів, яким повне відродження народу лежить на серці; а коли такий гурток мав би вже поважнішу скількість членів (бодай 10), тоді треба заложити філію товариства „Відродження", яка вже на основі власного статута буде свою діяльність поширювати.

Для усіх цих гуртків, як і взагалі для усіх тих, що цікавляться протиалькогольним рухом, конечною є лучба і один спільний осередок, з якого діставали би вказівки, поради і потрібну літературу. Тим осередком є „Ми Молод !" орґан українського протиалькогольного руху, який виходить як двомісячник, покищо в Рогатині. І коли ми хочемо, щоби наші прот алькогольні починання не були хвилевими (і тому нікому не страшними і мало помічними), тільки щоби свідомість про шкідливість алькоголю проникала як найглибше між широкими масами, то конечно мусимо старатися про те, щоби цей дуже корисний журнальчик як найбільше поширився, а вже щоби обовязково найшовся в кожній читальні, у кожного священика й учителя і взагалі у кожної одиниці, що вже титулом свойого звання чи вищої освіти є покликана до того, щоби працювати над культурним піднесенням меншого брата і є за це відповідальна.

Ми повинні використати нагоду, бо знаю з досвіду, що предиспозиція для протиалькогольного руху на селі є. Тільки не проґавити нам тих настроїв, а покористуватися ними так, щоби їх на все опанувати і надати постійний напрям, а дійдемо з часом до того, що запінені протести Рабінерів будуть зовсім зайвими, бо й так не було би кому ходити до коршми по „вищу культуру". **Г. Заморока.**

Дальша бюджетова дебата.

(Власні телефонограми).

Промова посла Гр. Тершаківця.

(ікс) Сьогодня велася в соймі дальше бюдж. дебата. Скінчено розгляд бюджету мін-ства шляхів і земельних справ. Приступлено до бюджету мін-ства земельних реформ. При бюджеті мін-ства земельних справ довшу промову виголосив від імени Українського Клюбу *пос. Гриць Тершаковець*. Промова була дуже річева і богата у статистичні дані. Її короткий зміст такий: Бюджет мін-ства земельних справ не зростає в такому відношенні, що річний загальний бюджет, хоча саме від цього бюджету залежить добробут більшости населення держави, яке є населенням хліборобським. Тут промовець ілюструє статистичними даними, як опікуються розвитком хліборобства інші держави і який відсоток творить бюджет мін-ства хліборобства в загальному бюджеті інших держав. Переходячи до подрібного розгляду стану хліборобства в Польщі, промовець зазначує, що коли мова про українського хлібороба, то він уже стратив надію, щоби дістати у руки кращий варстат праці, бо значна частина запасу землі, на яку ждали мільйони родин, перейшла вже в руки осадників. Українське населення є упосліджене так само під оглядом меліорації, як щодо реґуляції рік та гірських потоків. Під оглядом рільничої освіти стан річи є такий, що українське населення в Польщі не має ані одної рільничої школи з українською викладовою мовою. Українське хліборобство не має дешевого довгорečинцевого кредиту, бо взагалі уділювання кредитів є узалежнюване від опінії старости або поліції, а коли йде про кооперативи то від мін-ства внутр. справ. Український хлібороб зрозумів, що лише власними силами може двигнутися і про це свідчить розвиток української сільсько-господарської кооперації, яка не отримує ніякої допомоги від державних фінансових установ. У нинішних умовинах земельної політики український селянин убожіє і ледви веґетує.

Ріжні інциденти.

(ікс) Сьогоднішній день у соймі був богатий на інциденти, які справді не мали бурливого характеру, але були в кульоарах досить живо коментовані. Одним з таких інцидентів була перепалка поміж міністром земельних справ Незабітовським і послами з „Визволення". Міністр заявив, що лише хліборобській культурі треба завдячувати цьогорічний урожай, „який вже видався скомпромітованим". На це посол Лянґер: „Урожай не може скомпромітуватися". Міністр: „Коби ви не скомпромітувалися". Пос. Возьніцький: „Компромітується той, хто не вмів говорити по польськи".

Богато шуму наробило становище справоздавця пос. Санойци (ББ), який склав того рода звіт, що пос. Бирка, голова бюджетової комісії, теж з клюбу ББ зажадав від маршалка сойму завернути цей звіт і підождати на новий. Вкінці старий звіт перередаґовано в той спосіб, що викинено ті які уступи звернені проти поміщиків. Пос. Санойца заявив нині, що справді він зголився счеркнути ті уступи, однак своїх поглядів не зрікається. Коментовано цей інцидент як ще один доказ дисонансів унутрі ББ.

Заява пос. Хруцького.

(ікс) Як ми повідомляли, вчора підчас і після промови пос. Яруzельського (ББ) прийшло до дуже гострих суперечок поміж українськими послами й послами ББ. У звязку з цими суперечками пос. Валевський (ББ) зголосив із соймової трибуни заяву, звернену проти пос. Хруцького, як буцімто проти колишнього русифікатора. Пос. Хруцький склав після того заяву, в якій стверджує, що від року 1911—1915 справді був учителем у російській гімназії в Варшаві, однак не російської мови, а латинської, при чому покликується на кількох свідків, колишніх товаришів учителів. Пос. Хруцький звертає увагу на силу поляків, які колись були російськими урядовцями навіть на високих посадах, а нині займають теж поважні становища в польських установах. Протестує проти імпутовання якоїнебудь колишньої русифікаторської діяльности і стверджує рішуче, що ніколи не вважав себе росіянином, бо його рід від віків був і є український.

Земельна комісія.

(ікс) На сьогоднішньому засіданні земельної комісії обговорювано справу експорту отрубин. Пос. Тершаковець стояв за повною забороною вивозу отрубів, заступаючи погляд, що потреба знижки цін до норми 65 проц. збіжевих продуктів. Остаточно рішено підвищити вивозове мито з 5 на 10 зол. від 1 метр. сотнара ґрису.

Військова реєстрація послів і сенаторів.

(ікс) Півурядова аґенція Пат-а повідомляє, що мін-ство військових справ скермувало до канцелярії сойму і сенату листа з проханням надіслати до кабінету міністра список усіх послів і сенаторів, які служили в війську, в якомунебудь характері. Цей виказ, мовляв, є потрібний для комендантів О. К., щоби коменданти П. К. У. не потягали послів і сенаторів на випадок мобілізації.

Конституційний внесок Б. Б. готовий.

(ікс) Остаточно узгіднено внесок на зміну конституції, випрацьований послами з ББ Маковським, Пілсудським і Пясецьким та міністром справедливости Мейром. Цей проєкт зміни конституції передбачує право вета для президента держави, обмежує відповідальність міністрів перед соймом і вимагає кваліфікованої більшости голосів при вотум недовір'я для уряду або міністра. Проєкт підвищує виборчий ценз літ, а саме активне право голосування дістають військові. Цей проєкт підписували вчора як внесок клюбу ВВ посли з ББ, не знаючи навіть, що вони підписують. Щойно після того довідалися про текст внеску. Консервативні невдоволені, що підписали внесок на затримання 5-типрикметникового виборчого права. Інші знова заскочені наданням права голосування активним військовим. Одночасно з внеском на зміну конституції має бути складений внесок на зміну виборної ординації. В соймових кулюарах голошено, що такий внесок має мінімальні виглиди на позискання більшости.

—o—

Троцький ще в СРСР?

Аґ. Вєх. повідомляє, будьто би до Берліна прийшли вісти, що Троцький взагалі ще з Москви не виїхав. Сталін зажадав, щоби Троцького жінка і син остали в Москві, наче закладники на випадок, колиб Троцький за кордоном виступав проти СРСР. Троцький не згодився на це домагання і тому його виїзд припізнився.

—o—

Рум. посол їде у Москву.

На основі тел. порозуміння між Москвою, Варшавою і Букарештом румунський уряд уповажнив свого посла у Варшаві Давілу підписати в Москві додатковий протокол до Кельоґового пакту та поручив йому негайно виїхати у Москву. Давіла їде в середу з першим секретарем посольства.

—o—

„Союз офіцерів резерви" проти українського університету.

На засіданні управи окр. польського „Союза офіцерів резерви" у Львові ухвалили 20. січня протест проти креування українського університету, проти ухвалення сойм. освітньою комісією 110.000 зол. на цей університет і візвали всі братні союзи й осв.-культ., сусп. і госп. орґанізації підперти повищу резолюцію.

В безконечній черзі...

Нова розправа проти Василя Атаманчука й Івана Вербицького перед судом присяглих.

У вівторок переслухано дальше кількох таких свідків, які мимоволі кинули дещо світла на замотану справу. На салі було дещо більше людей, як на попередній розправі.

Зізнання маґістратських контрольорів.

Св. Евген Флешар, 40 років, рим.-кат., незаприсяжений, старший контрольор, зізнає, що критичного дня дійсно відбулася контроля білетів у кіні „Паляс" між 7.—9. год. вечером. Вже в кіні довідався від співвласника кіна „Паляс", що вбито куратора Собінського.

Д-р Шухевич: Чи не пригадуєте собі моменту, коли то повідомлено комісаря Райнлендера про убивство куратора у Вашій присутности?

Св. Флешар: Так, пригадую собі.

Інші свідки контрольори, як Залевський, Чик, Карпель і Хіровський зазначували, що прийшли до кіна щойно коло год. 8-ої, або навіть по 8. год. Тоді обв. Атаманчук вказує на св. Хіровського, який критичн. дня провірював його білет між 7—7.30 год. вечером. Пригадує собі свідка по тім, що цей був убраний у спортову маринарку.

Д-р Шух.: Чи ви мали спортову маринарку того вечора?

Св. Хіровський: Так, мав напевно. Обв. Атаманчук міг бачити, бо я був без плаща.

Зізнання св. Дзуля.

Св. В. Дзуль, гр.-кат., 24 р., абсольвент уч. семинарії, заприсяжений (на попередній розправі), зізнає, що мешкав у п-і Бенцакової ще від 1925 р. Перед матурою мешкав разом з ним також Остап Дерлиця з початком 1926 р., а по феріях Олекса Білас (Атаманчук). Рано ходив до школи, а обв. Атаманчук пополудні на матуральний курс, бо хотів зложити іспит зрілости. Дерлиця приїзджав по феріях два або три рази до Львова і тоді ночував у п-і Бенцакової. Критичного дня ходив обв. Атаманчук з Дерлицею (який приїхав 17. або 18. жовтня до Львова) пополудні коло 5. год. до кіна „Паляс". Ккикали ще його зі собою до кіна, але свідок мав багато вчитися і лишився в хаті. Вернули домів коло 9. год. вечером, з тим, що обв. Атаманчук вернув перший. Другого дня, мабуть рано, поїхала п-і Бенцакова до Судової Вишні до родини, а обв. Атаманчук мабуть другого дня поїхав також до дому на село до матері. Не пригадує собі, хто скорше виїхав, Дерлиця чи Атаманчук, але памятає, що Атаманчук зараз вернув до Львова і вчився. Опісля 20. січня 1927 р. арештовано його і обв. Атаманчука, але вечером по переслуханню звільнено обох. Першого звільнила поліція обв. Атаманчука, а його пізніше. В дома застав наречену Атаманчука п. Королюкову і його товариша. Того самого вечора поїхав ще обв. Атаманчук домів і більше на помешкання вже не вертав. На питання предсідника відповідає, що ще сам відпровадив обв. Атаманчука на залізницю. Тоді обв. Атаманчук не віз зі собою більшого пакунку. Зазначує, що Михайла Вербицького не знає, а обв. Ів. Вербицького бачив на помешканні кілька разів.

Прок.: Чи ви оповідали в дома про те, що в школі довідалися про убивство куратора?

Св. Дзуль: Так.

Д-р Шух.: Чи при арештуванні 20. І. 1927 р. ви потайки перед комісарем Чаковським переміняли з обв. Атаманчуком свої шапки?

Св. Дзуль: Ні, цілком припадково. Але комісар це бачив.

Зізнання св. Дерлиці.

Св. Остап Дерлиця, гр.-кат., абсольвент гімназії, вийшов недавно з тюрми. Предс. хоче його

заприсягнути, але прок. противиться цьому. Тоді обор. д-р Шух. домагається заприсяження свідка на підставі § 170 а), що трибунал по нараді зробив, але прок. застеріг собі зажалення неважности. Свідок оповідає, що перед матурою в маю 1926 р. мешкав разом з Дзудем у п-і Бенцакової. По феріях приїзджав до Львова ще два або три рази, щоб записатися на університет, пізніше по неприняттю старався одержати пашпорт до Чехословаччини. Тоді пізнав обв. Біласа (Атаманчука). Останній раз приїхав до Львова 17. або 18. жовтня. Критичного дня ходив з обв. Атаманчуком до кіна „Палярс“. З дому вийшли по пів до 5-ої пополудні. Білети мабуть сам купив. В кіні були на нецілім однім сеансі, а опісля ще на трьох діях другого сеансу. Вийшли з кіна по год. пів до 8-ої. До дому вернув перед 10 год. вечером, але вже застав обв. Атаманчука. Другого дня мабуть довідався про вбивство куратора, але не пригадує собі, чи в дома.

Обор. д-р Шух.: Чи по дорозі до кіна стрінули ви когось зі знакомих?

Св. Дерлиця: Так, д-ра вет. Будника.

Зізнання св. о. Дерлиці.

Св. о. Ярослав Дерлиця, катехит у Станиславові, незаприсяжений зізнає, що його брат, Остап, по повороті зі Львова, оповідав йому, що критичного дня був. з товаришем Біласом у кіні саме в тій порі, як убито куратора.

Дальше предсідник відчитує зізнання св. Ф. Майора, який ходив з обв. Атаманчуком на матуральний курс. Цей свідок зізнав, що обв. Атаманчук ходив правильно на курс під своїм правдивим прізвищем. Він зізнав, що перед убивством нібито бачив револьвер у Атаманчука. Тому обв. Атаманчук рішучо заперечив.

На тім перервано розправу до завтра.

По широкому світі.

Національна збірка в Англії на допомогу безробітним шахтярам дала досі 573.000 фунт. Таку-ж суму додав і уряд від себе.

Грецький парлямент рішив передати судові ґен. Пангальоса і чотирьох бувших його міністрів за спекуляцію чужою валютою.

Горішньо-шлеські шахтярі погрожують страйком на 1. березня.

„Дейлі Експресс“ приносить звістку, що ґенеральний секретар Ліґи Націй Ерік Дрюмонд буде призначений британським послом в Америці.

За першу половину січня скількість безробітних у Німеччині зросла на нових 300.000, так, що є їх тепер 2 міліони.

Вдова Стефана Радіча почала видавати в Загребі щоденник „Свобідний Голос“ на місце припиненого владою „Народнього Валу“.

Американська фінансова група згодилась дати нанкінському урядові позичку 100 міл. долярів.

НОВИНКИ

— Конфіската „Діла“. Вчорашне 27. число „Діла“ зайняло львівське Староство Ґродське за передову статтю п. н. „В соймовому зеркалі“. Це четверта з черги конфіската „Діла“ в цьому році.

— На карти „Рідної Школи“ звільняючі від алькогольних напитків прислали далі: Олекса Чорній, Підзвіринець 10 зол., а далі слідуючі громадяни в Угнові: Михайло Гулян з нагоди хрестин 7.40 зол., Максим Пиріжок з нагоди весілля 7.05 зол., Ст. Хітрень з нагоди весілля 6.25 зол., Іван Скрипчук 3 зол., Лев Дорожинський, інж., 3 зол., Роман Дорожинський 3 зол., Ася Медвідівна 2.50 зол., Корнель Целевич, інж., 2 зол. — Хто слідуючий?

— Морози. Після кільkаденних морозів, які взяли нас у свої кліщі від 12—20 степ. студені, прийшов сніг, а з ним полекша. У вівторок не було у Львові більше як 6 степенів. Не є виключене, що це тимчасове явище, бо одночасно в Чехословаччині є від 27 до 37 степ., а в Трентіно, куди люди з півночі може втікають від морозів, є 20 степенів. Навіть на франц. Рівієрі, в Монте Карльо, в Ментоні та в околиці впав цими днями сніг. В усій Австрії вважали 3-го ц. м. найхолоднішим днем цієї зими: мороз дійшов там до 30 степ. У Відні було 17 степ. У Берліні в центрі 18, в околиці 20—21. У Будапешті при 18 ст. замерз на кіздах візник і коні їхали з ним довго через місто, заки поліцай звернув увагу на дивного „сплячого“ візника. На другім кінці світа в середній Сибірі морози дійшли в околицях Красноярська та Іркутська до 43 степ. Були випадки, що в термометрах замерзало живе срібло.

— Національний Музей у Львові мав в місяці січні 113 чисел приросту до 21.172 включно, головно в бібліотеці та архіві, дорогою книгообміну, закупна та дарів. Жертводавцями були пп.: проф. Антонович Д. з Праги, Возняк М., д-р Горбинський Я., Заклинський Б., Ільницький Я., Лященко проф. Мірчук І. з Берліна, Укр. Музей-Архів з Праги, проф. Огієнко з Варшави, Осінчук М., о. дек. Пастернак І., тов. „Просвіта“ з Ужгороду, д-р Свєнціцький Іл., Укр. Наук. Інститут з Берліна та проф. Щербаківський В. з Праги. Усім їм складає за це Управа Музею щиру подяку.

— Особисті вісти. Дня 2. лютого відбулася в авлі грацького університету промоція канд. мед. Льонгина Мельника з Рогатина на доктора всіх лікарських наук.

— Ріжні вістки. Вільгельм II. дістав у день свого 70-ліття 11.000 побажань. — У звязку з розширенням московської трамвайної сітки, міська управа рішила необхідно провести під середною частиною Москви підземельний тунель, щоби влекшити комунікацію. — На совгах у Берліні за одну неділю було ранених 122 осіб, а 1 убитий. — Польські летуни Кубаля та Ідзіковський роблять знову проекти, щоби весною летіти через океан; на це треба їм міліона франків, на які ждуть від земляків з Америки. — У Буенос Айрес відкрили шайку фальшівників гроша, що фабрикували головно „5-фунтівки“. — Гувер, що є тепер на Фльориді, запросив до себе в гості свого суперника при виборах А. Смита. — У Кадіксі спустили на море точну копію каравелі Колюмба, на якій він відкрив Америку.

— Пожежі. Майже одночасно з великою пожежою крамниць Тіца в Берліні приходять звістки з ріжних кінців землі про пожежі. Старинний франц. замок Марлі згорів від необережности злодія, що закрався до його пивниць і там перекинув свічку. — У Зґежу згоріла частина прядильні вартости 100.000 зол. — Згоріла частина палати президента чехослов. републики Масарика. — В копальнях Манджурії, в Єнтаї, вибух засипав 103 робітників.—У півд. Вірджінії в Букганнон один дім загорівся так несподівано, що всі його мешканці (10 осіб) згоріли.

— Тутанкгамон пригадує себе. Люди, що вірять в окультні явища мають нову підтримку своєї віри. Жінка відкривника гробниці Тутанкгамона, леді Керневон померла в Льондоні від укусу комахи, зовсім так само як її муж. Люди пригадують собі все те, що казали та писали на тему позагробної помсти фараона. Як не як, а це вже четверта з черги особа, яка має відношення до відкритої гробниці египетського володаря. Всі ще тямлять, як льорд Керневон помер у менті, коли добивався до останнього сховища Тутанкгамона. Його наслідник і співробітник египтольоґ Картер мусів покинути свою працю в Египті по причині недуги. Коли в Анґлії шукали за вченими, щоби продовжували його працю, ніхто не зголошувався. Аж врешті зголосився на це рентґенольоґ Ралей. Відфотографував мумію і вертався до Анґлії; в дорозі помер на кораблі. Одного з його помічників, фотографа, переїхало авто. Другий з остраху покинув працю і втік до Анґлії. Тепер прийшла черга на четверту жертву.

— Контрабанда еміґрантської преси. Читаємо в „Красній Газеті“: Є таке місце, де еміґрантські російські часописи купують за радянські гроші. Це російсько-польський кордон, де контрабандисти торгують живо „білогвардейською пресою, приймаючи без застережень за неї радянські гроші“.

— Штукар від штучного золота. У Берліні арештували мюнхенського афериста Франца Тавзенда, який буцім-то мав відкрити спосіб, як робити штучне золото і втягнув у свої комбінації ґен. Людендорфа. У слідстві виснилось, що жертвою Тавзенда впав не лише Людендорф, але й відомий німецький промисловець і фінансіст Манесман, що зголосив при оснуванні підприємства „Хемічне т-во Тавзенда“ пай на 100 тисяч марок. До цього інтересу він додав йому згодом ще 500.000 мар. Тавзенд понабирав від ріжних осіб, що вірили йому 7 міл. марок. Навіть мюнхенська державна карбівня згодилась відступити аферистові одну салю на його експерименти. Тавзенд був першорядним штукарем: він на очах публики вмів залізну штабу „перемінювати“ в золоту. Тавзенд таки показав, як можна „робити“ штучне золото.

— Чудеса науки. У париській Академії Наук показували цими днями кошик полуниць виплеканих при штучнім електричнім світлі. Треба було 40 днів (960 годин), щоби вони дозріли. Кошти такого виплекання їх чималі: одна полуниця коштує 125 франків. Сонце робить це дешевше.

— Непересічна злодійка. Після кількамісячних розшуків удалось французькій поліції переловити інтелігентну злодійку, що від довшого часу працювала в ріжних великих крамницях як продавчиця. Вона зєднувала собі своєю інтелігенцією та симпатичною поведінкою скрізь довіря. Розмовляла кількома мовами і мала якнайкращі службові посвідки. Знечевя одного дня щезала. А разом із нею найцінніші предмети з крамниці. Згодом переходила до іншої крамниці на такуж посаду, з такими-ж фальшивими посвідками, очевидячки зі зміненим прізвищем і переводила наново свій плян. Вистежити її не було легко, бо в Парижі приймають щодня на службу до крамниць сотні дівчат і ніхто не починає за ними цього-ж дня стежити як за підозрілими. Коли поліція зловила цю хитру злодійку, здивувалась чимало. Це була 30-літня дама з елеґантно влаштованим помешканням, що мала за собою небиякі студії: скінчений університет в Оксфорді! В її хаті найшли накраденого добра на міліон франків. Покищо невідомо, чи мають до діла з уродженою клептоманкою, чи з непересічним прикладом „боротьби за іствування“.

Дописи.

ЗБОРІВ. (Працання громадського діяча.) Дня 1. лютого ц. р. гурток громадян і приятелів попращав урочисто свойого організатора і провідника адв. д-ра Володимира Левицького, що переніс свою адвокатську канцелярію зі Зборова до Глинян. Історична зборівська земля, політично і просвітно дуже занедбана, з густими острівцями москвофільства завдячує д-рові Левицькому своє пробудження, що позначилося за час його трилітнього побуту на кожній ділянці громадського життя. Занедбуючи власну канцелярію і сущні потреби своєї рідні д-р В. Левицький з рідким тепер запалом і невтомністю нищив темноту і байдужність селянства, відвідуючи по кілька разів кожне село в повіті. І хоч деколи демаґоґічна форма його ворогів, здавалось, перемагала його мягку і ліричну вдачу, то однак трівка і основна праця д-ра Левицького почала в повіті щораз більше проявляти свою вартість і живучість. З його відходом не стало в Зборові взірцевого патріота і політично-громадянського діяча на кожній ділянці життя, а приятелі стратили великої інтеліґенції і рідких чеснот правдиву, прекрасну людину. Вдячне громадянство бажає свойому заслуженому робітникові нових успіхів і багато ясних хвиль на новій стійці в Глинянах.

З театру.

Кооператива „Український Театр“ п/д дир. Й. Стадника: „Циганська Любов“, романтична оперета на 3 дії Я. М. Вільнера і Р. Боданського. Музика Франца Леґара.

Легенька, весела оперетка, з незвичайно мельодійною музикою майстра Леґара. Одначе не зміст оперетки і не її музика рішають про її успіх, але гра і співи артистів. А виконання „Циганської Любови“ в нашому театрі було дуже добре.

П-ні Орлян виконала ролю Зоріки, доньки бояриня, незвичайно гарно. Її гра, рухи, міміка, погляди творили одну гармонійну цілість з мистецьким співом. Відтворила справді добре ролю палкої, закоханої дівчини, яка пішлаб за голосом свого серця на край світа. Голосово зовсім не уступав їй п. Никитин у ролі Йонеля, бояриня аманта, закоханого по вуха у гарній Зоріці. Також п. Неделко був на своєму місці в ролі Йоші-музики, що своєю чарівною грою на скрипці захоплює молоді, поетичні душі та пориває закохані дівочі серця. На велике признання заслугує п-на Стадниківна. Ролю молоденької, повної темпераменту, закоханої Йолани відограла вона просто по мистецьки. Також п. Ярема створив тип несміливого, наївного молодця Кастена дуже вдатно. У другій дії бавив він у ролі нещасливого патинкового мужа публику до схочу. З інших виконавців слід назвати п. Бенцаля і п. Рубчака. Оба вони викресали стільки веселого, перлистого гумору зі своїх роль, що публика цілий час гуділа. Ільона (п-і Бенцалева) дуже добре віддала ролю кокетливої жінки, що підбиває серця мущин.

Загально вистава була як слід підготована. Балет у другій дії списався вдоволяючо. Тільки музика повиннаб зробити більше проб. Публика знов не конче дописала. Та, що була, розходилася вдоволена.

X.

На студіях на чужині.

Студентське товариство в Леобен.

Леобен, лют й.

Товариство українських гірничих студентів „Молот“ у Леобен є від 1921 р. наслідником Українського гірничого Тов. „Чорногора“, яке засновано ще в 1881 р. На жаль не можемо нічого ближче сказати про Тов. „Чорногора“ та про його бувших членів, тому, що всі книги Товариства затратилися в часі світової війни в р. 1914—1921.

Товариство „Молот“ мало при своєму заснуванні 10 членів. В 1924 році число членів

зросло на 35. Лише деякі товариші перенеслися на інші високі школи, позатим решта студіює та кінчить тут студії.

Від часу істнування нашого Товариства покінчали студії такі товариші, що є нині на посадах у ріжних краях Европи, а саме:

В 1923 р. Ільницький Плятон гірництво і є в Кадіївці (Донбас).

В 1924 р. Крупа Омелян, гірництво і мірництво (два дипльоми) і є в Баженові — Ураль.

В 1925 році Кулик Роман, гірництво і мірництво (два дипльоми) і є в Ґолюбовці — (Югославія).

Козаневич Володимир — гірництво, і є в Варвароділі, — Донбас.

В 1926 р. Кульчицький Теофіль, гірництво і є в Катовицях.

Хиляк Олександер, гірництво, і є в Брестовец (Югославія).

Онишкевич Роман, гірництво і є на Волині.

Данилко Михайло, гірництво і мірництво (два дипльоми) і є в Божек біля Ченстохови.

В 1927 році Савдик Петро, гірництво і є на Горішнім Шлеську.

Яців Юрко, гірництво, тепер служить при війську.

В 1928 р. Бойко Леонід, гірництво і є в Банаті — (Румунія).

Дрималик Богдан, гірництво і є в Ґрабівниці біля Сянока.

Пугач Андрій, гірництво і є в Семяновицях, на Горішнім Шлеську.

Сірий Іван, гірництво, наразі без посади.

Янович Іван, мірництво, наразі в Леобен та робить іспит з гірництва.

Під цю пору Тов. „Молот" має 21 членів, з того 1 мірник, 1 гутник і 19 гірників.

І. Т.

На співацькі теми.

Кілька слів про Союз Українських Хорів.

Від двох літ дається у нас зауважити дещо живіший рух в ділянці нашого співацького життя. Появилося в пресі кілька закликів до орґанізації співучих сил, до обєднання і до систематичної праці на цьому полі. Старанням „Львівського Бояна" скликано навіть анкету в тій справі у Львові, яка виділила із себе орґанізаційний комітет. Він мав занятися полагодженням формальностей, звязаних із заснуванням „Союзу Українських Хорів" та урухомленням союзного апарату. Йому прислугувало право зробити це навіть перед затвердженням статутів.

Ці перші рухи для обновлення і зорґанізування співацького життя будять безперечно деякі надії. Одначе хто займається ближче співацьким життям і хто пильно слідить за цими змаганнями до обнови й орґанізації або бере в тих змаганнях чинну участь, той не може заперечити, що ці перші кроки йдуть на-потемки. Та як з одної сторони справа „Союзу Українських Хорів" є за велика і за важна, щоб її трактувати **per accidens**, так з другої сторони і люди, покликані до акції, думають надто серіозно про неї, щоб могли погодитися з темпом та ефектами дотеперішнього ходу справи. Ці люди заявилися за Союзом без застережень та запевнили всяку поміч і співпрацю. А треба додати, що були це представники всіх майже співочих орґанізацій зі всіх наших земель, не виключаючи Волині й Холмщини.

Певна річ, що хор розвивається тоді, коли його провід держить руку на живчику свого хору. Точні, пляново розложені проби, вправи, часті продукції, рецензії про них — дають запоруку здорового життя хору. Часті перерви в сходинах і відсутність продукцій ведуть товариство до розсипки. Чомуж малоб бути інакше зі „Союзом Українських Хорів", до якого мають увійти ті самі члени хорів? Співаки — це люди життя, ритму й темпераменту. Праця над ними і з ними мусить мати анальоґічні прикмети, якщо має трапити до їх переконання. Провід майбутнього Союзу не повинен ні на хвилю про це забувати.

„Союз Українських Хорів" — велике діло. Цеж зорґанізування тисячів одиниць, яких дуже часто може й одинока вартість саме в їх співацькім таланті. „Союз Українських Хорів" — цеж участь українського імени у великих світових співацьких змаганнях, які нині (о сором!) відбуваються без нас.

„Союз Українських Хорів" і його масові продукції — цеж великий наш атут перед культурним світом. Цеж один з важніших етапів культурної боротьби за народні права й ідеали! А при наших великих, природних дарованнях — чиж не повинен він бути найпевнішим відтинком нашого культурного боевого фронту?

Наші хори потребують конче переорґанізації, правильників, свого часопису. Їх репертуар вимагає контролі, а їх продукції — порівнання з продукціями інших, своїх і чужих хорів. Диріґенти наших хорів (хоч може багато з них образиться) потребують конечно музичної освіти. А цілість разом взята потребує конечно імпульсу до праці, пляну й ініціятиви з гори.

Це все може, повинен і мусить зробити загально-краєвий „Союз Українських Хорів"! І то можливо якнайскорше. Нехай-жеж добре над цим застановляться всі ті, яких покликано до переведення цієї справи.

Диріґент.

ОГОЛОШЕННЯ

дати для „Просвіти" в ювилейному ІІ році сім мілїонів членів. Вкладка лише два золоті.

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 6-го, г. 7·30 веч. „Намисто Мадонни", опера (40% знижки).

Четвер 7-го, г. 7·30 веч. „Марія Стюарт", трагедія.

Кіна.

„Аполльо": „Анна Кареніна".
„Лев": „Вихор".
„Оаза": „Рамона".
„Палас": „Серце не слуга".
„Фатаморгана": „Тайна давнього роду"

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Ігнатій Щуровський, парох в Іванкові пов. Борщів, помер скоропостижно й несподівано дня 4. лютого п. р. в 52 р. життя і 23-ому році священства. З покійним зійшла в могилу людина, віддана цілим серцем свойому народові і душпастирському званню. Покійний полишив вдовою жінку і трое дітей, з яких тільки найстарша донька замужна (за о-ром Олексою Гарасимовим) а інші незаосмотрені. Недуга серця загнала Покійного передчасно в могилу. Нехай земля, на якій трудився, буде йому легкою. В. Й. П

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомости і національної гідности. Тому мерщій в ряди членів „Просвіти"!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

З нагоди желань, зложених мені в день іменин членами Українського Клюбу міської Ради в Тустановичах складаю 50 зол. на фонд „Рідної Школи". — **Іван Макар**, правитель копальні нафти. — Члени Читальні Просвіти в Гукові Горі (Тустановичі) пересилають з колядки 30 зол. 1407 1—1

Основуючі Загальні Збори студентського Кружка „Рідної Школи" відбудуться дня 17-го лютого 1929 р. в 2-ій год. пополудни в залі Академічного Дому. — Порядок Зборів: 1) Відкриття. 2) Реферат. 3) Вибір Старшини. 4) Вибір відпоручників на Загальні Збори Союзу Кружків у Львові. 5) Вибір відпоручників на загальний зїзд „Рідної Школи" у Львові. 6) Внески і запити — **Комітет основателів.** 1—1

Надзвичайні датки на потреби Рідної Школи зложили ВП.: Неонїлля Терлецька 20 зол. місто цвітів на могилу бл. п. Іванни з Гладишовських Пелеєської; Михайло Наранин, Коломия 10 зол. замісць вінця на могилу бл. п. судді В. Барчинського — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1403 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляни, золото срібло плачу найвищі ціни. 135-?

ПОШУКУЮ інтеліґентної панни — асистентки (інструментарки) до дентистичного заведення. Пожадане гарне письмо й провадження книг й кореспонденції. — Зголошення письменні до Адміністрації „Діла" „Асистентка". 1409 1—1

ЦЕРКВА в добрім стані на продаж. — Зголошуватися в церковнім комітеті, село Ясеновець почта Рожнятів, повіт Долина. 1408 1—1

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines" також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський - Розважевський, Львів, (Готель „Жоржа") — Догідні умови. 1236 35—?

КАНДИДАТ адвокат. з кількамісячною практикою обійме посаду концепіента під слідуючою адресою: В. П. Д-р Конюшек, адвокат в Товмачи для „Субститута". 1406 1—1

РЕАЛЬНІСТЬ 39 моргів ґрунту орного і пасовиська в одній комплексі на передмістю міста Долини без будинків на продаж. — Інформації уділить адвокат Д-р Ільницький в Дрогобичі. 1400 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 3—24

СКЛО ПОРЦЕЛЯНА КРИШТАЛИ

поручає новоотворений склад **Олександра Ониська**

Львів, Галицька ч. 20. (ріг Валової)

885 21—?

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА

є безглядно найліпшою і найвидатнішою фарбою до білля, вапна і малярських цілей. Відзначена на виставах в Брукселі, Медіолані і Парижі золотими медалями.

1302 Скрізь до набуття. 55—?

„ТРИЗУБ"

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований Вяч. Прокоповичем, виходить у Парижі що неділі.

Адреса Редакції: „Le Trident", boîte post. N 15, Paris XIII, France.

НОВІ УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

На рік у Франції — 80 фр., в Чехії — 80 к. ч., в Польщі — 25 зол., в Румунії — 500 леїв, в Німеччині — 12 мар., в Сполуч. Штат. П. А. — 3 дол., в Канаді — 3 дол.

Річні передплатники „Тризуба", які внесуть повністю річну передплату за 1929 рік до 1. липня 1929 р. одержать в осени, як премію, до „Тризуба" — кишеньковий французько-український словник, зложений Наталією Королевою, видання „Тризуб". — Ціна словника в окремому продажі має бути не менш як 5 зол. — Передплату на „Тризуб" в Польщі приймає:

J. Lipowiecki, Warszawa, Podwale 16 m. 15. 1 1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.